

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 17 listopad 2009 r.

**Pan
Zbigniew POTYRAŁA
Starosta Oleśnicki**

P/09/095
LWR-410-35-03/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała Starostwo Powiatowe w Oleśnicy, zwane w dalszym ciągu „Starostwem”, w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych w administracji publicznej w okresie od 1 stycznia 2005 r. do 30 czerwca 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 27 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli – stosownie do art. 60 ustawy o NIK – przekazuje Panu Staroście niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia działania Starostwa w skontrolowanym zakresie. Na taką ocenę ogólną składają się poniższe oceny cząstkowe.

1. W okresie między 1 stycznia 2005 r. a 30 czerwca 2009 r. zatrudniano w Starostwie osoby z umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności. Określony w art. 21 ust. 2a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych², zwanej dalej „ustawą o rehabilitacji”, procentowy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, powyżej którego samorządowa jednostka organizacyjna zwolniona jest z miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej PFRON, Starostwo przekroczyło od stycznia do listopada 2005 r., w listopadzie i grudniu 2007 r., na przestrzeni 2008 r., a także od stycznia do marca 2009 r.,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

natomiast nie osiągnęło go w pozostałych miesiącach badanego okresu. Skutkiem tego były większe obciążenia finansowe Starostwa, bowiem z tytułu nieosiągnięcia wspomnianego wskaźnika w latach 2005-2009 (I półrocze) wpłacono na PFRON w sumie 33.118 zł.

Pożądanego – ze względu na wielkość obciążenia budżetu Starostwa – poziomu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych nie osiągnięto przez 26 z 54 miesięcy, tj. przez 48,2% okresu objętego kontrolą, chociaż w tym czasie zatrudniono w Starostwie w sumie 26 nowych pracowników, ale nie było wśród nich osób niepełnosprawnych, a w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy zarejestrowane były osoby poszukujące pracy o stwierdzonej niepełnosprawności. Zauważyć należy, że ogłoszenia Starostwa w sprawie naboru nowych pracowników nie wskazywały na możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Starostwo nie podjęło również współpracy w tym zakresie z właściwym urzędem pracy i z organizacjami, które w ramach swojej statutowej działalności zajmowały się problematyką dotyczącą osób niepełnosprawnych.

W ocenie NIK sytuacja utrzymywania się, przez prawie połowę badanego okresu, wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie niższym od pożądanego, nie świadczy jednak o braku zainteresowania kierownictwa Starostwa zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, lecz wynika z dynamiki stanu zatrudnienia w tej samorządowej jednostce organizacyjnej. W badanym okresie ilość zatrudnionych podlegała bowiem zmianom i w przeliczeniu na pełne etaty wynosiła od 86 do ponad 100, przy czym ilość zatrudnionych niepełnosprawnych oscylowała w granicach od 2 do 6, stanowiąc od 2,1% do 6,7% ogółu zatrudnionych.

Podkreślić przy tym należy, że Starostwo nie korzystało z przewidzianej w art. 22 ustawy o rehabilitacji, możliwości zmniejszenia wpłat na PFRON drogą zakupu wyrobów lub usług u sprzedawców legitymujących się wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych (zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności) w wysokości co najmniej 10%.

W latach 2005-2009 (I półrocze) Starostwo opracowywało w przewidzianej formie i zgodnie z prowadzoną dokumentacją źródłową, jak też przekazywało do PFRON w ustalonych terminach, wymagane sprawozdania o poziomie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

2. Badania kontrolne wykazały, że w siedzibie Starostwa nie występowały bariery architektoniczne, uniemożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym. Na ogół zachowane były bowiem parametry przewidziane w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać

budynki i ich usytuowanie³. I tak, ciągi komunikacyjne wewnątrz budynku pozwalały na swobodne przemieszczanie się osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dotyczyło to także wejścia do budynku Starostwa i windy osobowej, łączącej poszczególne kondygnacje tego budynku. Również pomieszczenia sanitarne i wydzielone na parkingu miejsca postojowe odpowiadały przewidzianym standardom. Jedynie w pomieszczeniu sanitarnym, zlokalizowanym na II piętrze budynku Starostwa, brak było uchwytów umożliwiających samodzielne z niego korzystanie przez osoby o ograniczonej swobodzie ruchów.

Zatrudnione w Starostwie osoby niepełnosprawne nie zgłaszały pracodawcy, jak również kontrolerowi NIK (w ramach prowadzonych badań ankietowych), utrudnień ograniczających możliwość wykonywania obowiązków zawodowych, a wynikających z barier architektonicznych lub innych przeszkód komunikacyjnych. Stwierdzono jednakże, że przy wejściu do siedziby Starostwa nie zainstalowano sygnalizacji przywoławczej, pozwalającej na wezwanie pomocy dla osoby niepełnosprawnej, a w rozmieszczonych w obrębie budynku tablicach informacyjnych nie uwzględniono opisów z powiększonym drukiem i dużym kontrastem (przeznaczonym dla osób niedowidzących), lub wykorzystujących piktogramy i znaki graficzne (pod kątem osób z upośledzeniem umysłowym). Z kolei winda w budynku Starostwa nie była wyposażona w urządzenie informujące osoby niewidome lub niedowidzące o jej pozycji, jak też w przyciski sterujące, przystosowane do odczytu w systemie Braila. Ponadto wśród pracowników Starostwa nie było osoby posługującej się językiem migowym, przydatnej na okoliczność kontaktu z niedosłyszającym petentem.

3. Pomimo wskazywania w toku kontroli przez niepełnosprawnych pracowników Starostwa na brak uwag w zakresie możliwości korzystania z przysługujących im uprawnień, NIK dostrzega potrzebę opracowania i wdrożenia zasad korzystania z tych uprawnień, w szczególności dotyczących przerw w pracy przeznaczonych na wykonywanie gimnastyki, możliwości uczestniczenia w turnusach rehabilitacyjnych, wykonywania badań specjalistycznych i zaopatrywania się w sprzęt ortopedyczny.

4. Starostwo nie dysponowało opinią Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu stanowiska pracy do potrzeb pracownika niepełnosprawnego w stopniu umiarkowanym, który posiadał orzeczenie o takim stopniu niepełnosprawności od listopada 2007 r. Obowiązek uzyskania takiej opinii wynikał z art. 4 ust 5 pkt 1 ustawy o rehabilitacji. Wystąpiono o nią dopiero w trakcie kontroli.

³ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.

5. Zatrudnieni w Starostwie kontroler wewnętrzny i audytor w okresie objętym kontrolą wykonali odpowiednio 41 kontroli jednostek organizacyjnych powiatu oleśnickiego w zakresie obejmującym nadzór i monitoring procesu zatrudniania czy realizację stosunku pracy, oraz 1 audyt dotyczący oceny istniejącego systemu kadrowego. Żadne z tych postępowań nie obejmowało jednakże zagadnień dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych, których pominięcie jest istotne m.in. w kontekście wydatków ponoszonych na działania związane z łamaniem barier (w tym architektonicznych) i w związku z poziomem wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, skutkującym większymi składkami na PFRON.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Wypracowanie zasad korzystania przez niepełnosprawnych pracowników z przysługujących im uprawnień, w tym z przerw w pracy na gimnastykę korekcyjną, badań specjalistycznych, turnusów rehabilitacyjnych i zaopatrywania się w sprzęt rehabilitacyjny.
2. Doposażenie pomieszczenia sanitarnego na II piętrze budynku Starostwa w urządzenia umożliwiające samodzielne korzystanie przez osoby niepełnosprawne, w tym poruszające się na wózkach inwalidzkich.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Starostę, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Staroście prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.